

TESSA AFSHAROVÁ

*Anjelský
chlieb*

The background of the cover is a detailed illustration of a woman, Tessa Afsharova, standing in a courtyard. She is wearing a long, white, short-sleeved dress with a gold belt and a purple shawl draped over her shoulders. Her hair is styled in a braid with yellow flowers. The courtyard features a checkered tile floor, a stone fountain, and a building with arches. The scene is set during a golden hour, with a warm, hazy sky and mountains in the distance.

TESSA AFSHAROVÁ

Anjelský chlieb

KUMRAN.SK

UKÁŽME SVOJU NÁDEJ

Americký originál
Bread of Angels:

©2017 by Tessa Afshar

Vydavateľ:

Tyndale House Publishers, Inc.,
351 Executive Drive, Carol Stream,
60188 Illinois, United States of America
Translated by permission.

Slovenské vydanie:

©2018 KUMRAN, s. r. o.
Mýtna 62, 064 01 Stará Ľubovňa
www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie byť
reprodukovaná, uložená do
informačných systémov ani inak
rozširovaná (elektronicky alebo
mechanicky) bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.

Preklad:

Zuzana Vengliková

Jazyková korektúra:

Eva Petrovičová

Zodpovedný redaktor:

Eva Štrbová

Originál obálky:

© Shane Rebenschied. All rights reserved.

Foto autorky:

© 2015 by Matthew Murphy

Obálka a grafická úprava:

Štefan Talarovič

Tlač:

Alfaprint, s. r. o.

Prvé vydanie:

ISBN 978-80-89487-99-8

*Rozkázal teda horným oblakom
a otvoril brány nebies; a pršala im manna za pokrm
a dal im chlieb z neba.*

Človek jedol chlieb anjelský; pokrmu im dal dosýta.

ŽALM 78, 23 - 25

Beth a Robertovi Bullovcom,
opravdivým priateľom a milovaným spoločníkom
na ceste životom

PROLÓG

51 po Kr.

HOCI SOM NIKDY NEBOLA vo vojne, mám zvláštny pocit, akoby som väčšinu života hľadela na ostrie meča a neustále ma prenasledovala tvár protivníka. Môj priateľ generál Varus mi raz povedal, že rímski vojaci najradšej zasadzujú smrteľné rany jednosečným mečom zvaným *makhaira*: krátka čepeľ ich núti prísť bližšie k obeti, takže keď padnete pod ranou ich krutej zbrane, nevidíte nič – iba tvár svojho vraha. Zabudnete na svet, zabudnete na svojich milovaných, zabudnete na nádej. A dlaň, v ktorej ste zvierali posledné zvyšky chuti bojovať, nakoniec povolí. Pred očami máte iba tvár svojho protivníka.

Viem, aké to je, keď vám pri krku držia čepeľ *makhairy*. Poznám tvár svojho nepriateľa. Poznám pach jeho dychu, jeho pichľavé slová, jeho jedovaté posmešky. Svojím krátkym mečom ma bodol viac než raz. Poznám jeho meno.

Volá sa Strach.

Prenasleduje ma od okamihu, ako ma prvý raz našiel na lúke, keď som otcovi zvierala ruku. Môj nepriateľ má výnimočný talent prenasledovať svojho obeť.

Spomínaš si, čo si mi v ten deň pri rieke šepol do ucha? Keď som sklonila hlavu, aby som si pritiahla remienok na topánke, nahol si sa ku mne a povedal si: „Nikto ťa neodlúči od Božej lásky. Ani ťažkosti, súženie, ani nebezpečenstvo. Ba dokonca ani *makhaira*.“

Posadila som sa tak prudko, až som ti takmer zlomila nos. Pamätáš?

Odkiaľ si to vedel? Ako si mohol tušiť, že Strach vídam v oveľa živších farbách ako Božiu tvár? Že mi vždy pripadal reálnejší, silnejší a bezprostrednejší ako ten, ktorý stvoril slnko a mesiac? Že Boha som vnímala iba cez závoj Strachu a že som sa vždy cítila oddelená od jeho lásky?

Spýtal si sa ma, odkiaľ sa vzala moja horlivá dôvera v Boha, že som tak pohotovo vhupla do tej rieky, pripravená zomrieť. Zanechať svoje staré, vyčerpané ja a vystúpiť z vody nová.

Myslím, že sa to začalo tvojimi slovami. Tvrdil si, že Božia láska zvíťazí aj nad *makhairou*, takže ani bodnutie mečom strachu ma neoberie o uzdravujúcu prítomnosť Boha.

A možno sa mýlim. Moja cesta sa možno začala oveľa skôr, keď som ešte žila v Tyatire a verila, že navždy zapustím korene v milovanej krajine. Možno by som do tej rieky nikdy nebola vkročila, keby mi Boh najprv nebol vzal domov a nádej. Najskôr som musela prísť o budúcnosť, aby som bola ochotná vykročiť na cestu v ústrety novej budúcnosti. Lepšej, ako som si dokázala predstaviť.

Spomínaš si, drahý Pavol, ako si mi hovoril o znechutení, ktoré si cítil pred príchodom do Filíp, keď si bol v Troade? Ako si nedokázal pochopiť, prečo ti Boh zatvoril pred nosom toľko dverí? Najradšej by si bol pokrčil mapy a zabudol na všetky svoje ciele. Nepredvídané okolnosti ti neraz skrížili starostlivo pripravené plány. Najprv ti Duch bránil vkročiť do Ázie, takže si bol nútený opustiť pohodlie dobre vydláždenej cesty a dať sa na úzky prašný chodník a potom, keď si sa pokúšal prejsť do Bitýnie, opäť ti nedovolil uskutočniť tvoje plány.

Tak si sedel v Troade so zmarenými nádejami. Hrbil si sa nad svojimi mapami, škrabal sa na hlave a premýšľal nad tým, kam sa vydať ďalej.

Keby si bol išiel do Ázie, ako si pôvodne zamýšľal, dostal by si sa do môjho starého domova. Ale nenašiel by si ma tam, pretože z Tyatiry som odišla už dávno. To tvoja vízia ťa priviedla na breh rieky, kde sme sa stretli. Je možné, že odvtedy uplynul iba rok?

Milosrdný Boh ťa silou svojho Ducha priviedol ku mne. Aké smiešne sú občas naše plány vo svetle večnosti! Koľké šťastie, že ich Boh obracia naruby!

Mesiac dnes svieti tak jasne, že nemôžem spať. Hlavu mám plnú dávnych spomienok – tieňov a prízrakov minulosti. Chce sa mi nad nimi smiať aj plakať. Vidím v nich Božiu ruku.

Tento list ti nikdy nepošlem; veď mu chýba aj poriadne oslovenie. Ale v srdci myslím na teba, drahý Pavol, a keďže si ďaleko, nachádzam útechu aspoň takto – rozhovorom v liste.

Sotva som dosiahla vek, keď sa zo mňa stala žena, a už som prišla o všetko. Stratila som všetko, ale našla som Boha. Ale až vtedy, keď si do môjho života vstúpil ty a povedal si mi o Pravde, našla som skutočný pokoj.

JEDEN

PRED DVADSIATIMI ŠIESTIMI ROKMI

25 PO KR.

---

*Červený a fialový purpur je ich odev,
všetko je to dielo umelcov.*

JEREMIÁŠ 10, 9

Z KONÁROV RIEDKYCH STROMOV visela purpurová priadza a hojdala sa vo vetre ako ovocie čudného tvaru; tmavofialová látka pripomínajúca farbu starej modriny sa sušila na slnku, zakrývajúc dve nahrubo opracované kamenné lavice. Jedinou ozdobou inak jednoduchej záhrady bola veľká slivkovofialová mozaika z geometrických tvarov. V tieni stála masívna kaďa veľkosti menšieho rímskeho kúpeľa, plná purpurového farbiva. Nebyť zatúlaných slnečných lúčov, ktoré sem-tam dopadli na hladinu tekutiny a odhalili jej skutočnú farbu, zdala by sa celkom čierna.

Pani tohto purpurového kráľovstva, mladá žena v splývavých flakatých šatách, sa hrbila nad kaďou s čelom oroseným od potu. Roztok namiešala presne tak, ako ju to učil otec. Nastal čas namočiť plátno. Túto prácu zvyčajne vykonával jej otec. On bol geniálnym autorom tohto farbiva a iba vďaka jeho šikovnosti sa obyčajná priadza menila na prepychovú, purpurovú krásu. Lýdia ešte nikdy nefarbila látky bez jeho pomoci. Jej otec bol majstrom farbiarom.

Ona bola iba obyčajnou pomocníčkou, ale túto úlohu si nesmierne cenila. Pri myšlienke, že má vlnu farbiť sama, zaťala zuby.

Eumenes meškal. Mal tu byť už pred hodinou.

Lýdia si zotrela pramienok potu, ktorý jej stekal po spánku, a civela do kade. Premýšľala nad nezvyčajne veľkou objednávkou, ktorú budú musieť splniť do dvoch týždňov. Teraz si nemôžu dovoliť žiadne meškanie. Ak majú tovar odovzdať včas, ide o každú hodinu.

Keď si uvedomila, koľko práce má pred sebou, stiahol sa jej žalúdok. Väčšina miestnych zákazníkov sa vyznačovala zvláštnymi protikladmi. Nerobili si ťažkú hlavu z toho, ak sa s vyplatením sumy čestnému obchodníkovi omeškali, ale ak ich tovar dorazil o niekoľko dní neskôr, ako sa dohodli, správali sa tak, akoby sa mal svet zrútiť. Dožadovali sa všemožných náhrad a vyhrážali sa tým, že zničia remeselníkov najväčší poklad: dobré meno.

Keď prišli dve veľké objednávky naraz, Lýdia žiadala otca, aby aspoň jednu o čosi oddialil. „Je toho priveľa,“ nariekala. „Za taký krátky čas to nestihneme.“

On sa nad jej protestmi iba pousmial: „Keď nemáme objednávky, sťažuješ sa, že prídeme na mizinu a stratíme strechu nad hlavou. Keď dostaneme dve výborné objednávky, starostíš sa, že je to priveľa a že to nezvládneme. Musíš sa rozhodnúť, dcérka. Čo si vyberieš: budeme hladovať, alebo sa prácou vysilíme až na smrť?“

Lýdia si uvedomila, že sa desí oboch možností, čo jej v danej chvíli vôbec nepomohlo. Kde je otec?

Z dielne, ktorá sa nachádzala vo východnej časti záhrady, priniesla niekoľko robustných košov plných priadze. Boli ťažké – príliš ťažké pre šestnásťročné dievča. Lýdia však zaťala zuby a pomalým krokom ich napoly ťahala, napoly niesla, až kým neboli na dosah ruky od kade s farbivom.

Na opačnom konci záhrady, asi tri minúty chôdze od dielne, stál ich skromný domček s tromi izbami, krivými stenami a zatekajúcou strechou, ktorú jej otec nikdy nemal čas opraviť. Príbytok mali zariadený ošúchaným nábytkom, ktorému ani veľká dávka purpuru nedodala výzor prepychu. Bol to však ich domov a Lýdia sa nikdy inde necítila tak bezpečne ako za jeho múrmi a v otcovej spoločnosti.

Koše s plátnom postavila do radu vedľa kade ako holé bábätká pripravené na kúpanie. Výrobný postup dobre poznala, keďže otec jej už neraz dovolil dokončiť prácu bez neho. „Tvoj problém nie je v tom, že by si nevedela, čo treba robiť,“ znovu a znovu jej prízvukoval, „ale v tom, že ti chýba sebavedomie. Bojíš sa, že sa ti to nepodarí. Ja verím, že to zvládneš.“

Zakaždým, keď jej to navrhol, zháčila sa: „Ak svojou nešikovnosťou zničím celú dávku farbiva, kľbko priadze alebo veľký bal látky, kto to zaplatí? Vieš, že také chyby si nemôžeme dovoliť.“

Nikdy na ňu nenaliehal; na to bol až príliš mäkký. Teraz sa v duchu spytovala, či toto meškanie nie je nejakou skúškou. Rozhodol sa zdržať sa mimo domu, aby nemala inú možnosť, iba sa pustiť do práce?

Hrýzla si suché pery. Pri pohľade na kopy priadze jej prišlo nevoľno. Chtiac-nechtiac sa musí rozhodnúť. Keď sa raz pustí do namáčania látky, už nebude cesty späť; na farbenie bude musieť dozerať až do konca. Ak by proces ukončila v nesprávnom okamihu, zničila by celú várku.

Vzala do ruky tučné kľbko priadze a začala ho odmotávať, aby sa poriadne namočilo. Mnohí farbiari vkladali do farbiacich kadí priveľa priadze, aby ušetrili farbivo. V takom prípade však priadza nevsiakla dostatok farby a von vyšla fľakatá, na rozdiel od výrobkov jej otca, ktoré sa vyznačovali stálosťou odtieňov.

Keď si rozochvenými rukami pripravila materiál, zhlboka sa nadýchla. Vo chvíli, keď sa chystala začať s prácou, začula nečakaný zvuk: mužské stony a ťažké, šuchotavé kroky, ktoré k nej doliehali z úzkeho chodníka lemujúceho ich pozemok. Tu sa rozleteli dvere do záhrady a prudko narazili do múru. Lýdia sa strhla.

Plátno si pritisla k hrudi a vyskočila na nohy. Na dvor vtrhol akýsi neznámy muž, ktorému sa o plece opieral bezvládný človek.

Prv než sa rozbehla, všimla si dve veci. Prvou bola krv. Tackajúca sa osoba ňou mala pokrytú tvár, vlasy aj nohy. A druhou, hrozivejšou vecou bolo to, že tá tvár pokrytá červenou tekutinou nepatrila nikomu inému než jej otcovi.

„Ach, bohovia,“ zaúpela. „Otec! Čo sa stalo?“ Kľbko priadze jej vypadlo z nehybných rúk na dláždenú zem.

Otec sa pozviechal aspoň natoľko, aby jej venoval chabý úsmev: „Vyzerá to horšie, než to v skutočnosti je. Tento mladík mi zachránil život.“

Lýdia sa letmo pozrela na muža, ktorý pevne držal jej otca. Zachytila svetlozelené oči a tvár, za ktorú by sa nemusel hanbiť ani Apolón. Potom znovu uprela zrak na zraneného rodiča.

Chvejúcimi sa prstami sa dotkla jeho teplého líca a potlačila nutkanie vytrhnúť ho z Apolónovho silného náručia. Sama by však otca do domu neodniesla; kolená by sa jej pod jeho váhou podlomili.

„Tadiaľto. Poďte za mnou. Musíme ho zložiť na posteľ, aby som mu mohla prezrieť rany,“ povedala. Mladík ju mlčky nasledoval do domu.

Na dlážke izby Lýdiinho otca ležal tenký matrac s úhľadne zloženými prikrývkami. „Zložte ho na posteľ,“ jej hlas bol slabý ako nitka. „Prosím,“ dodala, keď si, ovládaná strachom, spomenula na slušné spôsoby.

„Nie je to nič vážne,“ dychčal Eumenes. „Nerob si starosti.“ Hlasný ston, ktorý sa mu vydral z úst, keď ho Apolón položil na matrac, však jeho slová nepotvrдил.

„Čo sa stalo?“ zopakovala otázku a odhrnula mu roztrhanú tuniku. Pri pohľade na dlhú ranu na stehne zvrátila tvár a prišlo jej nevoľno. Pach krvi, hlboká rana a teplo v miestnosti jej priškrtili hrdlo.

Mala pocit, akoby čas zastal. Na okamih sa jej zazdalo, že sa svet otočil a ona už nie je v tejto miestnosti, ale v komnate zo snov, kde kľáčí vedľa ženy s tvárou ukrytou v tieni. Všetko pokrýva krv – ženino oblečenie aj posteľnú bielizeň – a vo veľkých kvapkách dopadá na sivú kamennú dlážku.

Lýdia sa rozochvene nadýchla a snažila sa čudnú spomienku vytesniť z mysle. Vzápätí pred sebou už znovu videla otcovu postavu.

Eumenes prižmúril oči a cez zaťaté zuby precedil: „Bláznivý kôň.“

„To ti urobil kôň?“

„Nie tak celkom,“ ozval sa Apolón. „Videl som, čo sa stalo. Akýsi muž viedol koňa za uzdu, keď sa zviera začalo vzpínať. Niečo ho

muselo vyplašiť. Vytrhol sa majiteľovi z rúk a cúval na zadných. Tvoj otec stál v nesprávnom čase na nesprávnom mieste – kôň ho zasiahol podkovou. Podarilo sa mi ho však chytiť a skrotiť.“

„Bol ako Herkules, ktorý si tú beštiu podmanil jediným dotykom,“ povedal Eumenes.

Apolón sa uškrnul. „Tvoj otec už-už naberal stratenú rovnováhu a jeho zranenia by boli nepatrné, keby nebol stál na kopci. Pošmykla sa mu noha, spadol a doudieral sa na ostrých kameňoch a čerňáci. Väčšinu zranení utížil pri páde, nie od koňa.“

DVA

*Milovaní, nečudujte sa, keď ste v ohni skúšok, ktoré na vás prišli,
akoby sa vám prihodilo niečo nezvyčajné!*

PRVÝ PETROV LIST 4, 12

„HOVORÍM TI, ŽE TO NEBOL obyčajný kôň,“ mrmlal Eumenes, pričom si ruku pritískal k boku. „Napadol ma úmyselne. Keď som hľadel do tých jeho zákerných čiernych očí, myslel som si, že už je po mne.“

Lýdia prehltna kyselinu, ktorá sa jej drala do hrdla. „Šťastie, že ťa bohovia ušetrili!“

„Na tú beštiu nezabudnem do konca života. Mala nezvyčajne čiernu, dobre vyčesanú srst'. A tuto,“ Eumenes ukázal na stred svojho čela, „tuto mala bielu značku, ktorá vyzerala ako polmesiac, a vedľa nej škvrnku pripomínajúcu hviezdu. Je zaujímavé, aké smiešne detaily si človek všimne, keď si myslí, že zomiera. Spomienku na ten biely mesiac a hviezdu si odnesiem do hrobu. Vyzerali tak súmerne, akoby ich namaľovala ruka umelca. To zviera na mňa nenávisťne zazrelo a zaútočilo.“

Ich hosť sa zasmial: „Bol to iba splašený kôň.“

„Hovorím ti, ten kôň bol posadnutý zlým duchom. Nebyť tohto mladého muža, rozšliapal by ma. Nevieť ako, ale tuto môj priateľ to zviera začaroval, aby sa upokojilo. Stačilo jedno jeho slovo a kôň prestal dupať. Myslel som si, že už som v bezpečí, ale vtom som sa

pošmykol a spadol. Môj hrdina ma však ani potom neopustil, ale zliezol za mnou dolu a doniesol ma až sem.“

Apolón sa skromne pousmial: „Radšej privediem lekára. Niektoré rany bude treba zašit.“

„Počkajte!“ zavolala za ním Lýdia, keď sa otočil. „Ako sa voláte? Nemôžem vás stále volať...“ zasekla sa uprostred vety, keď si uvedomila, že sa ho chystala osloviť Apolón. „Nuž mala by som poznať vaše meno, keďže vám vďačíme za veľa.“

„Iason. Volám sa Iason.“

Samozrejme, že mu matka zvolila meno hrdinu, pomyslela si Lýdia. „Z celého srdca vám ďakujem, Iason. A teraz sa, prosím, poponáhľajte. Nechcem, aby vykrvácal.“

„Je to len škrabnutie,“ trval na svojom otec.

„A Níl je len mláčka, ktorú bosými nohami preskočí aj malé dievča.“ Ponad plece zavolala: „Prosím vás, nájdite dobrého lekára.“

„Ale nie drahého,“ dodal jej otec podlomeným hlasom.

Iason letmo pozrel na Lýdiu: „Privediem vám šikovného lekára za prijateľnú cenu.“

Lýdia začala teplou vodou vymývať otcovi rany a celé telo sa jej nekontrolovateľne chvelo. „Takmer som o teba prišla,“ povedala a potriasla hlavou.

Eumenes ju potľapkal po ruke: „Každý kôň je na mňa prikrátky.“

Keď mu čistila telo pokryté blatom, všimla si, že je celé posiate modrinami. Ľavé oko mu napuchlo a trhlinka nad pravým stále krvácala. Uvedomila si, že otec mal zrejme pravdu: napriek veľkej strate krvi neboli jeho zranenia smrteľné a zdalo sa, že neutrpel ani žiadnu zlomeninu. Akurát hlboká rana na stehne si určite vyžiada niekoľko stehov. Jej dohady však bude musieť potvrdiť lekár. Uľavilo sa jej, no zároveň pocítila slabosť. Priniesla víno osladené medom a pridržala otcovi hlavu, kým z neho žíznilo pil.

„Ako sa cítiš?“

„Silný ako gladiátor.“

Lýdia posmešne odfrkla: „Vidím, že ten pád ťa neobral o schopnosť preháňať.“

„Nebudem však preháňať, keď ti poviem, že to plátно budeš musieť začať farbiť bezo mňa,“ povedal s vypätím síl. „Deň alebo dva nebudem môcť pracovať.“

Lýdia pokrčila plecóm, predstierajúc ľahostajnosť, ktorú však vôbec necítila: „Pokiaľ mi budeš radiť, zvládnem to.“

Potľapkal vzduch nad jej plecóm. „Vedel som, že sa budem môcť na teba spoľahnúť. Si odvážne dievča,“ povedal, akoby sa mu motal jazyk. Zavrel oči a začal jemne chrápať. Potešilo ju, že si nachvíľu oddýchne, keďže zákrok lekára bude určite bolestivý.

Iason sa s lekárom vrátil prekvapivo rýchlo. Podľa lekárovho drahého odevu a zlatej spony, ktorá mu držala plášť, usúdila, že Iasonova predstava *prijateľnej* ceny sa od jej výrazne líši. Hanbila sa spýtať, koľko bude žiadať za svoje služby. Zdalo sa však, že sa vo svojom remesle dobre vyzná, čo ju mierne upokojilo.

Lýdia držala počas celého zákroku otcovu ruku pokrytú modrinami a Eumenes sa snažil nestenať, keď mu ihla opakovane prepichávala kožu.

„O niekoľko dní sa mu vráti sila,“ vyhlásil lekár, keď Eumenovi potrel rany liečivým balzámom. Lýdii sa od zmesi vône myrhy s krvou zatočilo v hlave.

„Nemá síce zlomené kosti, zato mnoho modrín.“ Lekár si utrel ruky do čistého ručníka.

„Jeho tvár... mal na nej toľko krvi.“

„Trzné rany na tvári a hlave sú povrchné. Nechaj ho spať až do zajtra rána. Bude potrebovať pokoj, aby sa zotavil z takého duševného otrasu.“

„Až do zajtra?“ zopakovala slabým hlasom. Nemôžu si dovoliť stratiť celý deň. Látky bude teda musieť farbiť bez otcovho dozoru.

„Zajtra sa vrátim spolu s Iasonom, aby som mu skontroloval a vyčistil rany. Musíme si dať pozor, aby žiadna z nich nezačala hnisieť.“

„Zajtra?“ preglgla. Ďalšia návšteva prominentného lekára ich bude stáť hotový majetok. Pociťovala výčitky svedomia, že sa starostí pre také malichernosti, keď to otcovi zachráni život. Nejakto sa im